

Chrudim

Kraj: Pardubický

Správní obvod: Chrudim

Nadmořská výška: 265 m n. m.

Počet obyvatel: 22 113

Adresa URL: www.chrudim.eu

Okres: Chrudim

GPS souřadnice: 49.949724N, 15.795058E

První pís. zmínka: 1055 (969 let)

PSČ: 537 01

Památky a zajímavosti Chrudim

Centrum města Chrudim má zachovanou středověkou strukturu s památkově významnou zástavbou se starými hradbami. Roku 1990 bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou. Mezi nejvýznamnější architektonické památky patří komplex muzejních budov, Wiesnerův dům, bývalý Koželužný mlýn, rodný dům Josefa Ressela, Stará radnice a řada dalších staveb.

Dodnes se zachoval pás městských hradeb s několika věžicemi, rekonstruovanou baštou Prachárna na severovýchodu a domem Na Puši v blízkosti Širokých schodů, jehož součástí je i stará vodárenská věž, do které byla čerpána voda z Vodárny. V hradbách jsou také dvě fortny – Tmavá fortna a Pardubská fortna – ve věži Ceregettiho domu. V baště Prachárna najdeme expozici o městských hradbách a o jejím vývoji a historii. Tmavá fortna, zvaná Myší díra, je úzký průchod pro pěší v městských hradbách. Úzká chodba Dlouhá 27,5 m se nachází ve Štěpánkově ulici v podloubí.

Na Resselově náměstí a okolí se dochovala řada historických měšťanských domů, převážně pozdně gotických, renesančních a barokních, z nichž vyniká renesanční třípatrový Mydlářovský dům z let 1573–1576 s neobvyklou věží zvanou minaret, který je od roku 1972 sídlo Muzea loutkářských kultur. Na náměstí zaujme také Stará radnice z roku 1560, barokně přestavěna v roce 1721 podle plánů Jana Blažeje Santiniho. Uprostřed náměstí se nachází morový sloup s kašnou z let 1719–1734. Náměstí dominuje mohutný arciděkanství kostel Nanebevzetí Panny Marie postavený kolem roku 1340, novogotickou podobu získal úpravou stavitele Františka Schmoranze staršího v letech 1857–1879.

Další sakrální stavby v Chrudimi:

Na Kateřinském předměstí stojí kostel sv. Kateřiny Alexandrijské ze 14. století. Při požáru v roce 1850 shořela střecha a 42 m vysoká věž. Po rekonstrukci byl vysvěcen v roce 1888.

V Zieglerových sadech stojí pozdně gotický kostel sv. Michaela archanděla z let 1519–1521. Dnes ho používá Řeckokatolická církev. Původní hřbitov kolem kostela byl zrušen v roce 1881.

Klášteří kostel sv. Josefa, byl postaven v letech 1662–1665. Po dlouhých letech, kdy sloužil jako skladiště, byl v letech 2009–2011 zrekonstruován a citlivě upraven na muzeum barokních soch, vybavené moderními technologiemi. Objekt nabízí i uspořádání světských svatebních obřadů v sakrálním prostředí a malé kino s moderním vybavením pro 35 osob. Dále zde probíhají i jiné příležitostné akce, jako koncerty, rauty apod. Objekt navazuje na rovněž zrekonstruované Klášterní zahrady. Kostel je součástí chráněného komplexu Kapucínského kláštera. Klášter kapucínů s kostelem sv. Josefa byl postavený za tehdejšími městskými hradbami v druhé polovině 17. století, své původní poslání ztratil po roce 1947. Z konventu se staly účelové prostory a sklady. Na svou rekonstrukci čeká.

Gotický hřbitovní kostel Povýšení sv. Kříže je patrně nejstarší ze všech chrudimských kostelů. Byl regotizován v letech 1864–1865.

V Mírové ulici stojí kostel sv. Marka, který nechal v roce 1732 zbudovat držitel Medlešic, Václav Caretto Millesimo, na místě bývalé kaple. Ke kostelu se každoročně na den sv. Marka 25. dubna konalo z centra Chrudimě procesí.

Kostel sv. Bartoloměje v části Kočí je původně gotický kostel založený královnou Žofií, druhou manželkou Václava IV. roku 1397. Na kostelu je pozoruhodná jeho vnější součást – dřevěný krytý most, který překonává bažinatý terén před kostelem. Gotickým portálkem se dostaneme do lodi s dřevěným stropem datovaným roku 1678 s pestrým dekorem z květů tulipánů, zvonků, růží a jirín. Věž kostela je 29 m vysoká zakončena osmibokým jehlanem. Ve věži se nacházejí zvony Bartoloměj (1496) a Vavřinec (1562).

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Vejvanovicích

Kostel Stětí sv. Jana Křtitele v Tunechodech

Kostel Nejsvětější Trojice ve Dvakačovicích

Kostel sv. Kříže v Honbicích

Kaple nejsvětější Trojice v Chrudimi

Kaple nejsvětějšího Salvátora v Čankovicích

Kaple sv. Václava v Úhřeticích

a další kaple a kapličky

Na Novoměstské ulici si lze prohlédnout Židovský hřbitov. Ten byl slavnostně předán do užívání 19. ledna 1890 Spolkem israelitů. Od 2. světové války hřbitov nemohl být užíván a chátral. Nejstarší náhrobek je z roku 1890, nejmladší z roku 1940. Náhrobků se dochovalo zhruba 100, na některé byla dotesána jména obětí nacismu.

Další významné domy a stavby v Chrudimi:

Mydlářovský dům – původně gotický dům, který roku 1571 koupil mydlář a svíčník Matěj

Mydlář, chrudimský měšťan. Dům dal přestavit v renesančním stylu, tyto práce skončily v roce 1577.

Rodina dům držela do roku 1698. Dnes zde sídlí Muzeum loutkářských kultur.

Rozvodovský dům – stojí vedle nové radnice a je nazýván podle Františka Rozvody, který jej koupil v roce 1787. Průčelí do Resslerova náměstí je klasicistní s empírovými prvky. Krátkým průčelím s výplní s motivem sv. Floriána je obrácen také do Břetislavovy ulice; směrem k hradbám, do Soukenické ulice, je dřevěná pavlač. Na místě dnešního domu stál dříve gotický dům s právem várečným, z něhož se dochovaly sklepy. Nejhlubší sklep má podlahu 7 m pod úroveň náměstí.

Ceregettiho dům – počátky tohoto rozlehlého domu sahají do 14. století, v 16. století byla postavena raně renesanční východní část, která spojila starší dům s věží. Západní část byla připojena koncem 17. století. V jeho přízemí má strop největšího sálu bohatou štukovou výzdobu. Dnes je využíván jako hotel Fortna.

Khomovský dům – stojí na nároží Resslerova náměstí a Široké ulice. Jde původně o dům gotický. V letech 1897–1898 byl zbořen vedlejší dům a novostavba byla spojena s Khomovským domem, který v souvislosti s tím také prošel renesančními úpravami. Dům je významný zejména svými zachovalými portály. Velký portál v průčelí do náměstí s reliéfy a latinskými nápisy je renesanční, menší boční portál (v průčelí do Široké ulice) s iniciálami JN podle Jana Novotného, vlastníka domu v letech

1767–1773, je rokokový.

Kotěrova vila – secesní vila Oldřicha Sýkory na Fibichově ulici.

Neuperský dvůr – zvaný také Kuchyňkovský či Kuchynkovský nebo Wiesnerova vila – původně panský dvůr z 18. století na chrudimském předměstí. V roce 1879 nechal dům přestavět továrník Wiesner. Na fasádě je malba sv. Anny Samotřetí se sv. Josefem a sv. Jáchymem. Najdeme zde zbytky romantického parku s dvěma iluzivními branami, který byl z části zničen při budování křižovatky na Masarykově náměstí.

Budovy muzea – sídlo Chrudimské besedy a Regionálního muzea v Chrudimi – komplex muzejních budov byl postaven podle projektu pražského architekta Jana Vejrycha. Neorenesanční budova byla postavena v letech 1897–1898, neobarokní budova v letech 1898–1901.

Divadlo Karla Pippicha – bylo vybudováno na základě návrhu architektů Jindřicha Freiwalda a Jaroslava Böhma v letech 1931–1933. Monumentální stavba je pojata ve stylu civilního konstruktivismu s prvky funkcionalismu a vyznačuje se tzv. nautickým (námořním) tvaroslovím jako jsou kruhová okna apod. Nad vstupem bdí socha divadelní Múzy.

Zemědělský ústav – byl postaven podle architekta Karla Šidlíka v roce 1924, dnes je zde umístěn ústav dlouhodobě nemocných.

Technickou zajímavostí v Chrudimi je Koželužský mlýn – Bývalý Polívkův mlýn, který se nachází nedaleko Pippichova divadla. Původně to byla soukenická valcha, spojena v 15. stoletím s nově přistavěným mlýnem. Koželužský se mu začalo říkat až začátkem 18. století podle nedaleké stoupy na tlučení třísla pro koželuhy. V roce 2003 byl mlýn zrenovován a přestavěn pro komerční účely (obchod, bar).

Zajímavostí v Chrudimi je expozice kamenných desek. Tu najdeme na pozemku u domu čp. 137 v ulici U Vodárny. Jedná se o unikátní expozici leštěných kamenných desek. Je zde umístěno 27 desek o rozměrech 1 x 0,7 m, které ukazují strukturu různých hornin z celého světa.

Rozhledna Bára na Čertově skalce je unikátní stavba z dílny Ing. arch. Martina Rajniše s atypickou konstrukcí trojbokého komolého jehlanu. Uvnitř se nachází točité schodiště se 78 schody. Výhled zahrnuje Železné hory, velkou část Polabí, Orlické hory a Krkonoše, za dobré viditelnosti i Jizerské hory, Ještěd a Kralický Sněžník.

